

október 11-én tartott ünnepélyes rendkívüli ülésén. Bp., 1927. Elet irod. és ny. r.-t. (N. 8-r., 12 l.)

Dr. Kenyeres Elemér: *Az olvasás tanítása és az abécéskönyvek.* (Különlenyomat a *Magyar Tanítóképző* 1927 júniusi és novemberi számából.) Szeged, 1927. Zachariás György ny. (N. 8-r., 16 l.)

Dr. Olay Ferenc: *A magyar kultúra válságos évei. 1918—1927.* Az előszót írta: Báró Perényi Zsigmond. Bp. 1927. Kiadja a Magyar Nemzeti Szövetség. (N. 8-r., 338 l.) — Ára füzve 10 pengő.

Dr. Tóth Tihamér: *A vallásos ifjú. Két kötet. Márton L. rajzaival.* (Levelek Diákjaimhoz. 6—7. szám.) Bp. Évszám nélkül. A szerző kiadása. (K. 8-r., 222+218 l.) — Ára füzve 4—4 pengő.

Magyar Nevelés. Pedagógiai napilap. Szerkeszti: Waldapfel János. (Bp., I, Villányi-út 13.) I. évf. 1. sz. 1927 nov. 20. (K. 8-r., 81.) — Előfizetés egy évre 45 pengő. Egyes szám ára 20 fillér.

VEGYES.

Fővárosi Pedagógiai Könyvtár. Mióta a hatalmas virágzásnak indult Országos Pedagógiai Könyvtárt Andrassy-úti mintaszerű otthonából a kultuszminisztérium egyik épületének felette alkalmatlan helyiségeibe raktározták el s ezenfelül ettől az életrevaló és nemes hivatást betöltő intézménytől megvonták a továbbfejlesztésre elengedhetetlen dotációt, az — sajnos — képtelen üdvös feladatának: a tanítótság és tanárság önként vállalt pedagógiai továbbképzésének eleget tenni. Ez a fontos hivatás immár egy másik intézményre hárul, amely ennek minden irányban igyekszik eleget tenni és amelyre kártársaink figyelmét ezúttal mintegy kötelességszerűen felhívjuk. A *Fővárosi Pedagógiai Könyvtárt* a székesfőváros tanácsa saját tanítóóságának továbbképzésére 1912-ben nyitotta meg a Pedagógiai Szeminárium épületében (VIII, Mária Terézia-tér 8. szám, I. emelet), ahol kettős irányban igyekezett a tanúggal foglalkozók igényeit kielégíteni. Olyan szakkönyvtárt teremtett, ahol a tanítóóság általános műveltségét és szaktudását mélyítheti s egyúttal megismerkedhetik a hazai és külföldi pedagógiai irodalom legújabb termékeivel, törekvéseivel és eredményeivel.

A világháború és, az ezt követő súlyos megpróbáltatások itt is mély nyomokat hagytak, ámde a főváros áldozatkészségével sikerült ezt az intézményt talpraállítani. A két és fél évi munkával teljesen újjászervezett könyvtár ezidőszert a következő öt gyűjteménnyel rendelkezik: 1. Modern pedagógiai könyvtár, amely felöleli az idevágó filozófiai és pszichológiai szakcsoportokat is és amelynek különösen gyakorlati pedagógiai és kísérleti pszichológiai része a lehető leggazdagabban van felszerelve a legkiválóbb és legújabb művekkel. Csupán ebbe a gyűjteménybe az 1927. év folyamán 1700. új szakmunkát szereztek be: 2. Kézikönyvtár jellegű, minden tudományágat fel-

ölő gyűjtemény, amely a polcokon az olvasóknak szabad rendelkezésre áll. 3. Régi és új tankönyvek gyűjteménye múzeummal. 4. Az ifjúsági irodalom gyűjteménye múzeummal. 5. Iskolai értesítők gyűjteménye. Az utóbb említett három gyűjtemény, amely rendezés alatt lévén, még nem hozzáférhető, nem szorítkozik Csonka-Magyarországra, hanem az elszakított területeknek iskolái és neveléstörténeti irodalmi emlékeit is igyekszik összegyűjteni. Ezen nemes és hazafias cél érdekében a könyvtár hálásan fogad minden idevágó adományt: régi iskolai tankönyveket és értesítőket, gyermekkönyveket és iskolai bizonyítványokat, szóval az iskolázásra és nevelésre vonatkozó mindennemű családi ereklyét, amelynek szétszórva alig van értéke, amelyek azonban egy helyre összegyűjtve múzeális értéket képviselnek s régibb idők magyar kultúrájának hű képét adják. Külön s a legnagyobb elismerés hangján kell megemlékeznünk a könyvtár folyóiratosztályáról, amely hazánkban valóban páratlan s még külső országok részére is követésre méltó mintául szolgálhat. Polcokon szakszerűen rendezve az olvasóknak összesen 196 folyóirat áll szabad rendelkezésre; mégpedig 77 magyar, 94 német, 6 francia, 16 angol, 3 olasz. Ezeknek a folyóiratoknak teljes lajstroma az illetékeseknek és érdeklődőknek rendelkezésre áll. Ezenkívül megvetették egy folyóiratgyűjtemény alapjait is, amelynek keretein azonban még kitöltésre várnak. Kellő áldozatkészséggel és magánosoknak önzetlen adományai révén a régibb évfolyamok beszerzésével ez a gyűjtemény idővel remélhetőleg teljessé fog válni.

A könyvtár állományát és forgalmát a következő számbeli adatok szemléltetik. 1927-ben beszerzésekre és kötésre fordítottak 40.000 P-t. A könyvtár állománya két részből áll: 12.000 feldolgozott és 15.000 régibb, fel nem dolgozott darabból. Ez a körülmény nyilván hátráltatja a könyvtárnak teljes kihasználását s azért mielőbbi orvoslásra szorul. Forgalom a folyó I. félévben: 3535 látogató és könyvkölcsönző 13.414 darabbal, amiből 4896 a folyóiratokra esik. Mindent egybevetve, saját tapasztalásunk alapján megállapíthatjuk, hogy a Fővárosi Pedagógiai Könyvtár a tudományos pedagógiai tevékenységnek és továbbképzésnek elsőrendű segítőeszköze, amely a neveléstudomány elméletével és a gyakorlati neveléssel foglalkozóknak gazdag és széleskörű tanulással szolgál. Annál is inkább, mert a könyvtár tisztikara lekötelező készséggel és kiváló szaktudással áll az érdeklődőknek rendelkezésére. A könyvtár hétköznapokon délelőtt 9—1-ig, délután 4— $\frac{1}{2}$ 7-ig van nyitva. A beiratkozáshoz személyazonossági igazolvány és újkeletű lakbizonylat szükséges. Működő tantervek személyüket és lakásukat az iskolaigazgató aláírásával és az iskola pecsétjével ellátott bizonyítvánnyal igazolhatják. A könyvtár semminemű díjat sem szed.

(K—y).

Az egyház az erkölcsök romlása ellen. A német katolikus püspököknek augusztusban Fuldában tartott értekezlete az ifjúság erkölcsének hathatósabb megóvása érdekében a következő, egyebütt is megszívlelésre méltó „gyakorlati szabályokat” állította fel, amelyek a német napi sajtóban is élénk visszhangot keltettek: 1. *A tornatanítás* nemek szerint elkülönítendő s ugyan-

azon nemhez tartozó tanerő által végzendő. A tornaruha ne legyen szeméremértő. Leányok tornagyakorlatai ne történjenek a nyilvánosság szemeláttára; nyilvános tornaversenyek sem kívánatosak(!). 2. Ugyanezek a szempontok (a nemek szigorú elkülönítése) érvényesítendőek az *úszásnál* s *fürdésnél*. 3. Az iskola részéről elrendelt *orvosi vizsgálatok* alkalmával a tanulók, különösen a leányok szeméremérzése a legszigorúbban kímélendő. 4. Ugyanezek az elvek mértékadók a *sportra*. Nem szabad merőben legnagyobb teljesítményekre törekedni s emellett az egészséget, keresztény erkölcsöt s jellemet veszélyeztetni. Fiúk és leányok együttes vándorlását szigorúan kerülni kell. 5. Az egyoldalú ú. n. *ritmikus gyakorlatokat* ma sokan egyedül üdvözítőeknek tartják, jóllehet azok esztétizáló és panteisztikus eszmék szolgálatában állnak s így komolyan veszélyeztetik a szeméremérzést és keresztény erkölcsöt. 6. A katolikus társadalomnak vissza kell térni a társas együttlét és vendéglátás régi egyszerű szokásához s kerülni minden dőzsölést és duhajkodást. A gyanús eredetű *modern táncokat* még finomított alakjukban sem szabad megtűrni. 7. Korunk *szennyirodalmával*, úgyszintén a *mozik* és *színházak* erkölcsrontó darabjaival szemben a legkíméletlenebb rendszabályokat kell életbeléptetni. 8. Jóllehet a keresztény erkölcs nem ellenzi a célszerű és izléses *ruházkodást* s a változó divatot, megalkuvás nélkül állást kell foglalni a mai divat túrhetetlen túlzásaival szemben, amely a testet mindjobban közszemlére állítja s ezzel a nemi érzékiséget mérték nélkül izgatja s fokozza. A szülők, elsősorban az anyák, felelősek leányaik ruházkodásáért. Az Úr házában csak tisztességesen öltözködve szabad megjelenni. 9. A szülőket nem lehet eléggé komolyan figyelmeztetni abbeli kötelességükre, hogy fiúk és leányok *társas összejöveteleinél*, de főleg *táncanfolyamokban* s ismeretségek kötésénél a legéberebb felügyeletet és körültekintést gyakorolják. 10. A népképviseltek katolikus tagjainak a legnagyobb eréllyel és kitartással oda kell hatniok, hogy az állam és a községek megfelelő hatékony rendszabályok életbeléptetésével útját állják a német nép mindjobban elharapódzó erkölcstelenségének. kf.

A rádió az iskola és közművelődés szolgálatában. Az új és újabb műszaki vívmányok, mint előrelátható volt, rendre bebocsátásért kopogtatnak az iskola és művelődés csarnokainak kapuin. A vetített képek és mozgófényképek után immár a gramofonon és rádión a sor. Hogy ez a térhódítás külső országokban gyorsabb ütemben következik be, mint nálunk, annak okai kézzelfoghatók. A rádió dolgában Anglia után Németország törtet előre. Itt tavaly indult meg a következő folyóirat: *D. W. Funk. Rundfunk-Mitteilungen der Deutschen Welle G. M. B. H. und des Zentralinstituts für Erziehung und Unterricht*, amely Langensalzában Jul. Beltz kiadásában kéthetenként jelenik meg (egy füzet ára 40 Pf.). A f. évi 1. füzetben a *Zentralinstitut* pedagógiai osztályának igazgatója, Dr. Lampe, *Ein Jahr „Pädagogischer Rundfunk“* c. cikkében tanulságosan számol be az intézetnek ezirányú működéséről a lefolyt évben. A megnyitó ülésen (1925 jan.) Becker miniszter tartott beszédet, melyben utalt arra, hogy a rádió útján a népegyetemek eszmé-

jét egészen új alapon lehet majd felkarolni és a nemes népművelésnek ezen eszköze hivatva van arra is, hogy a német népnek belső egységét és összetartozását megszilárdítsa. A rádióelőadásokat egyelőre nem gyermekek részére rendszeresítették, hanem a tanúgygyel foglalkozó, vagy aziránt érdeklődő felnőttek számára, akik komolyan tanulni is akarnak. Ennek szemmel tartásával a *Zentralinstitut* külön szaktanácsa tervszerűen állította össze az előadásokat, amelyek ugyan kiterjednek a legkülönbözőbb területekre, de mégis lehetőleg szervesen összefüggő egészet alkotnak. Ez a *Rundfunkpädagogik* (!) magának a rádióknak szerkezetével, berendezésével és szakszerű kezelésével indult meg, majd a következő témákról adott esetleg sorozatos előadásokat: a német nevelésről általában, időszerű oktatásügyi kérdések, állampolgári nevelés, pályaválasztás, nőnevelés, lélektan, nép- és középiskolák, szakiskolák, ifjúsági mozgalom és védelem, ifjúsági büntetőjog (törvények), gyámság, bevezetés a társadalomtudományba; rádió és nyelv: angol, spanyol, eszperantó és gyorsírási (?) tanfolyamok; életpályákra való előkészítés, módszertani kérdések stb. Az iskolai rádió ügyében most folynak kísérletek, amelyeknek tapasztalatai főleg az idő és tárgy dolgában lesznek irányadók. Már is bizonyos, hogy a helyi viszonyok, az iskolák és az egyéni tanítási módszerek szerint differenciálásra lesz szükség. *Der Schulrundfunk wird im wesentlichen ein Sprachen- und Sprechfunk sein*, mondja Dr. Lampe. A berendezések lényeges szerepítése mellett a sikernek egyik feltétele a hallgatók komoly érdeklődése és tanulási vágya, úgyszintén gyakori érintkezésük a központi szervevel. Előbb-utóbb remélhetőleg nálunk is visszhangra fog találni az ismeretközlésnek és művelődésnek ez az új, kényelmes és hathatós módja. kf.

Nemzetközi iskolai körkérdés az emberiség legnagyobb hősei ügyében.
 A boldog Amerikának sok mindenre van pénze s ideje. A washingtoni *National Council for Prevention of War* c. háborúellenes tanács részéről Társaságunk elnökehez megkeresés érkezett, amely hírt ad arról a nemzetközi pályázatról, melyet egy Mr. Biddle nevű amerikai írt ki az ottani tanügyi körök élénk érdeklődése és erkölcsi támogatása mellett. Eszerint a világ valamennyi fiú- és leányközépiskoláinak tanulói rövid, 200 szóra terjedő megokolásban tartoztak megállapítani azokat a „legnagyobbakat“, akik az emberiség boldogulása és előhaladása körül legtöbb érdemet szereztek. A versenynek bevallott célja az volt, hogy a tanárokat és tanulókat azoknak a tényezőknek beható tanulmányozására buzdítsák, amelyek az emberiségnek nagyságát létrehozták. A 12 legjobb dolgozatot egyenkint 100 dollárral jutalmazzák és egy naptárban teszik közzé; később nemzetközi használatra még 50—100 dolgozatot hoznak nyilvánosságra. A határidő lejártáig 34 ország részéről sok ezer dolgozat érkezett be, mintegy félmillió tanuló részvételével. A bíráló bizottság eléggé súlyos munkáját elvégezvén, a szavazatokból az emberiség apostolait a következő sorrendben állapította meg: *Pasteur, Lincoln, Kolumbusz, Washington, Franklin, Woodrow Wilson, Nightingale k. a., d'Arc Janka, Szokratesz, Gutenberg, Livingstone* és *Stephenson*. A résztvevő országok nevei

között Magyarország is szerepel. A levélből kuriózumként még a következő tanulságos (?) részleteket említjük. Egy osztrák leány Noét, egy csehszlovák fiú az amerikai népet magasztalta a prohibíció miatt, ami az amerikaiakat természetesen meghatotta. Egy másik csehszlovák Masaryk és Auston Chamberlain névvel hozakodott elő, ami már csak azért sem volt figyelembe vehető, mert élő személyek, úgyszintén vallásalapítók ki voltak zárva. Jellemző az is, hogy néhány rombadölt európai országból azzal a megjegyzéssel érkeztek a pályázatok, hogy a díj elnyerése módot fog adni a családi nyomorúság enyhítésére. A legcsattanóbb választ egy osztrák fiú küldte, mondván: a 12 apostol. Hogy a nemzetközi udvariasságnak eleget tegyünk, megemlékeztünk erről a pályázatról, noha nem tulajdonítunk neki különösebb pedagógiai jelentőséget a még kevésbé értünk egyet az emberiség hőseinek fent közölt névsorával. k.

Modern fizikatanítás. Freiburgban (im Breisgau) való tartózkodásom alatt módot kerestem arra is, hogy az ottani középiskolák fizikatanítása felől tájékozódást ésszerzzek, ami a reáliskolát és reálgimnáziumot illetőleg sikerült is. A két iskola egyetlen, hatalmas, új épületben van és a legújabb időkig, midőn a tanulók létszáma már nagyon elszaporodott, egy igazgató vezetése alatt is állott. A természettudományi — természetrajz, kémia, fizika — oktatás céljaira közös bérendezés van. A tanítás a tanulók gyakorlatain alapul. A tanulók létszáma egy-egy osztályban 25—30, kiknek fele kémiai, másik fele fizikai gyakorlatokat végez és a következő órában felváltják egymást. A fizikatanítás két tagozatának — alsó és felső — megfelelően két szertár és előadóterem van. Minthogy a szertárakat két tanári kar használja (kb. 10—12 tanár), nagyon érdekel az állapotuk. Amit ott láttam, csodálatra és egyúttal követésre méltó. Mindégvik eszköznek kijelölt helye van, ahol az eszköz neve és célja olvasható. Egy eszközt sem láttam használhatatlan állapotban, pedig látni lehetett, hogy használatban voltak. Felszerelésük felülmúlja a legjobban felszerelt magyar középiskolák felszerelését; itt láttam első ízben oly készüléket, amely a nyomás egyenletes tova terjedését a folyadékokban mennyiségi leg mutatja. Tankönyvül az eddig használt Poske-, illetve Hahn-féle könyvek helyébe a gráci K. Rosenbergét vezették be. A forradalom után meghonosították a koedukációs rendszert; a jövő évtől kezdve azonban már a lányokat lassanként kitiltják. A bukottak száma nagyon csekély. Nagy L. József.

A Jövő Útjain. Szerkesztik: Nemesné M. Márta és Baloghy Mária (Budapest). A negyedévenként megjelenő új pedagógiai folyóirat immár második évfolyamába lépett, s az első évfolyam lezárultával világosan kidomborodnak a lap iránya és keretei. Mint az Új Nevelés Nemzetközi Ligájának magyarországi hivatalos lapja, az új nevelés eszméinek terjesztését és a haladó magyar pedagógia eredményeinek feldolgozását tűzte ki céljául. Ezen keretek közt helyet kapnak a legszélesebb értelemben vett pedagógiai kérdések. Minden egyes szám elsősorban a kérdések címéleti részét dolgozza fel, a legnevezebb külföldi és hazai szakemberek tollából, „A Nevelés Műhelyéből” című

különösen érdekes és színes rovatában pedig a kérdések gyakorlati kivitelét mutatja be, így a Családi Iskola, Új Iskola s egyéb magyar kísérleti iskolák pedagógiai és didaktikai eredményeit. A gazdag szemle- és könyvrovat a külföldi pedagógia legújabb eseményeiről és mind a külföldi, mind a magyar pedagógia legújabb terméséről számol be. A lap szoros és közvetlen összeköttetést tart fenn olvasóközönségével, szülőkkel és tanítóssággal; felvilágosításokkal, tanáccsal, bibliográfiákkal is rendelkezésre áll.

A III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus Előkészítő Bizottsága a szakosztályi elnök és előadók bevonásával *Négyesy László* egyetemi tanár elnöklésével népes gyűlést tartott, melyen megjelentek az összes tanügyi egyesületek vezetői, továbbá tanügyi életünk hivatalos tényezői. *Négyesy László* megnyitójában bejelentette *Kornis Gyula* távozását, ki h. államtitkárrá történt kinevezése miatt kénytelen volt távozni az elnöki székből. Foglalkozott a kongresszus általános célkitűzéseivel, különösen nagy lelkesedést keltett azon bejelentése, hogy az összeülő kongresszusnak lesz a feladata megoldani azt a régi kívánságot, hogy az összes tanügyi egyesületeket egy szövetségbe tömörítse. A kongresszus foglalkozik az egész magyar oktatásügyet átfogó kérdésekkel, hivatva lesz javaslataival oktatásügyünket széles, modern alapokra fektetni. *Vitéz Papp Gyula* titkár a 22 szakosztály munkáját terjesztette elő. A szakosztályok szakcsoportonként foglalkoznak kérdéseikkel. Rákos István, Mosdósy Imre, Nagy László, Padányi Andor, Geöcze Sarolta, Mester János, Szekeres Bónis, Madai Gyula hozzászólása után elfogadták Vitéz Papp Gyula előterjesztését a pedagógiai szakosztály felállítására vonatkozólag. Véglegesen megállapodtak a kongresszus ülésezésének idejében: 1928 július 2., 3., 4., 5. napjában. *Simon Lajos* főtitkár előterjesztésére beválasztották az Elnöki Tanácsba *Erődi Béla* főigazgatót; a FAN Sz oktatóosztályának elnökét, *Kopp Tibort* pedig titkárrá választották. Majd a kongresszussal párhuzamosan rendezendő országos tanügyi kiállítás módozatait beszélték meg.

